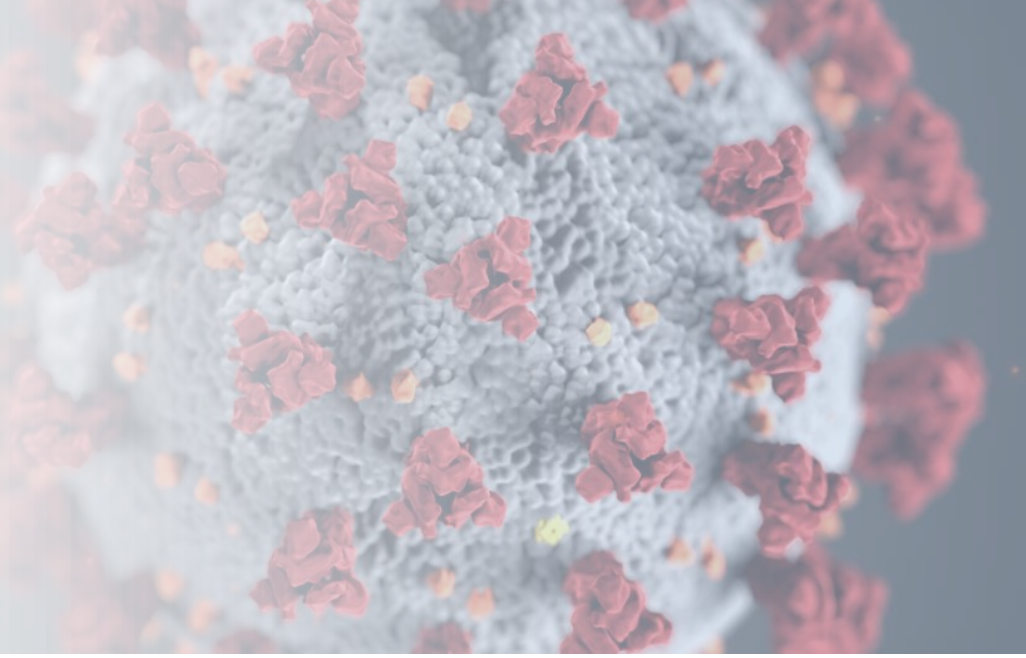

COVID-19: O contaxio da economía

En dúas semanas, a crise sanitaria botou por terra a ocupación laboral creada en dous anos: 800.000 persoas menos cotizando á Seguridade Social, o que fai que o total de parados en España suba a 3,5 millóns. En Galicia, perderon o emprego máis de 8.000 persoas. O coronavirus deixa tamén ao seu rastro máis de 2 millóns de traballadores de todo o país afectados por expedientes de regulación temporal de emprego (ERTE) que, se ben non deixaron de cotizar, si viron diminuídos os seus ingresos arredor dun 30%. A pegada do COVID-19 na viabilidade das empresas... inda é unha incógnita.

Cumpría conter a expansión do coronavirus para evitar o colapso sanitario, e a solución para evitar o contaxio era evitar o contacto... O tecido produtivo español xerou case por completo, agás nos sectores esenciais e aqueles nos que é posible o teletraballo. Os datos do panorama laboral xerado ata agora teñen unha tradución en termos de soporte das institucións, e máis directamente, das institucións locais, que temos que saír ao paso ás novas necesidades xurdidas entre os nosos veciños e veciñas. Necesidades inesperadas e urxentes que hai que atender neste intre sen descoidar as xa existentes.

Con esa finalidade, o Goberno do estado abriu a man aos concellos sobre o excedente do 2019, permitindo despois de ter pagado a provedores e, amortizado débeda, empregar ata o 20% do restante (artigo 20 do RD-lei 11/2020 do 31 de marzo). Non é a única medida para pagar unhas facturas da crise sanitaria que están a chegar e xerar, como o propio real decreto sinala, "unha tensión se precedentes nos Orzamentos Xerais do Estado, dando lugar á necesidade de atender gastos imprescindibles, imprevisibles e de contía importante que non teñen cabida nun presuposto prorrogado dende 2018". Nese mesmo decreto o Goberno do Estado resérvase o dereito de botar man "das dispoñibilidades líquidas dos organismos autónomos e outras entidades integrantes do sector público estatal". Porén, a vicepresidenta terceira e ministra de Asuntos Económicos e para a Transformación Dixital, Nadia Calviño, indicou que o Goberno non pode suprimir a recadación de taxas como o IRPF xa que hai que cubrir os gastos públicos. En resumo, estamos nun escenario descoñecido e cambiante, o que obriga a reaccionar e actuar sen moita certeza do que virá.

Estimacións económicas

Valorar os efectos desta crise no financiamento de cada administración faise neste intre un pouco complexo, dado que temos demasiadas variables sen resolver. É unha crise totalmente diferente ás acontecidas durante os distintos períodos estudados de anos anteriores, dada a súa natureza mundial e progresiva (afecta aos distintos países en diferentes períodos de tempo). Doutra parte, estamos neste intre en medio dun confinamento do que non sabemos a duración que vai ter, como se realizará a apertura (entendemos que será paulatina) nin coñecemos como reaccionarán os cidadáns posteriormente á crise en canto a pautas de consumo e inversión.

Dende o punto de vista dos ingresos locais, o mellor termómetro para saber as consecuencias que vai ter sobre o ano 2020 e posteriores é a Participación nos Ingresos do Estado (PIE), dado que as variables que se utilizan para a súa determinación tamén afectarán posteriormente ao que se perciba en concepto de fondos autonómicos (tanto FCL como as demais transferencias).

Para poder facer unha cuantificación da PIE durante o ano 2020, estamos elaborando un modelo de cálculo basado nun observatorio da evolución mensual dos impostos que determinan os ITE anuais (ingresos tributarios do Estado) que determinan o IE (índice de evolución polo que crece a participación das entidades locais). Hai que ter en conta que as entregas a conta para o ano 2020 están prorrogadas, e que nalgún momento do ano serán recalculadas, polo que cada uno dos anos previos serve como modelo do escenario no que nos movemos e axuda a estimar a perda que podería ter cada concello nese recálculo.

Metodoloxía da estimación

A cantidade do ano 2020 de cada concello variará en función da extrapolación anual do ITE en base aos resultados mensuais. Nunhas estimacións iniciais, só a PIE podería descender entre un 20 e un 30%, o que suporía uns 150 millóns menos de ingresos para os concellos galegos. Previsiblemente, a tendencia poderá ser xa valorada dun xeito máis concreto nos vindeiros meses, en especial abril e xullo (onde veremos con exactitude o comportamento do IVE) e neste mesmo mes de xullo o IRPF (con ingresos derivados do ano anterior, o que pode mitigar dalgún xeito a caída anual).

O cálculo realizarase para todas as entidades locais galegas (para este artigo, no caso dos concellos menores de 50.000 habitantes os concellos seleccionados son a modo de exemplo). O modelo de cálculo determinarase en catro niveis para que sexa máis comprensible:

NIVEL 1: Determinación mensual de evolución do ITE e comparativa con anos previos dende o ano 2008.
NIVEL 2. Extrapolación á participación nos ingresos dos concellos a nivel estatal.
NIVEL 3: Extrapolación da participación nos ingresos dos concellos a nivel galego (concellos e deputacións provinciais).
NIVEL 4: Exemplos de deputacións e concellos galegos concretos e representativos de cada grupo de poboación.

Dende o punto de vista local, a óptima xestión que se produciu nos últimos anos traducida en superávits recorrentes (no ano 2019 superáronse os 3.000 millóns de euros a nivel estatal) permite que cos seus propios recursos se poidan dalgún xeito mitigar os efectos que se producirán nos vindeiros anos por esta crise. Por elo, sería necesario que eses remanentes xerados polas entidades locais poidan agora cubrir a ausencia de recursos noutras partidas orzamentarias dos concellos e deputacións.

Andrés Núñez
Técnico da Fegamp

1- Observatorio mensual da evolucio ITE (IRPF,IVE e IIEE)

EVOLUCIÓN MENSUAL 2008-2020 DOS IMPOSTOS ESTATAIS QUE DETERMINAN O ITE (Xaneiro-Decembro)

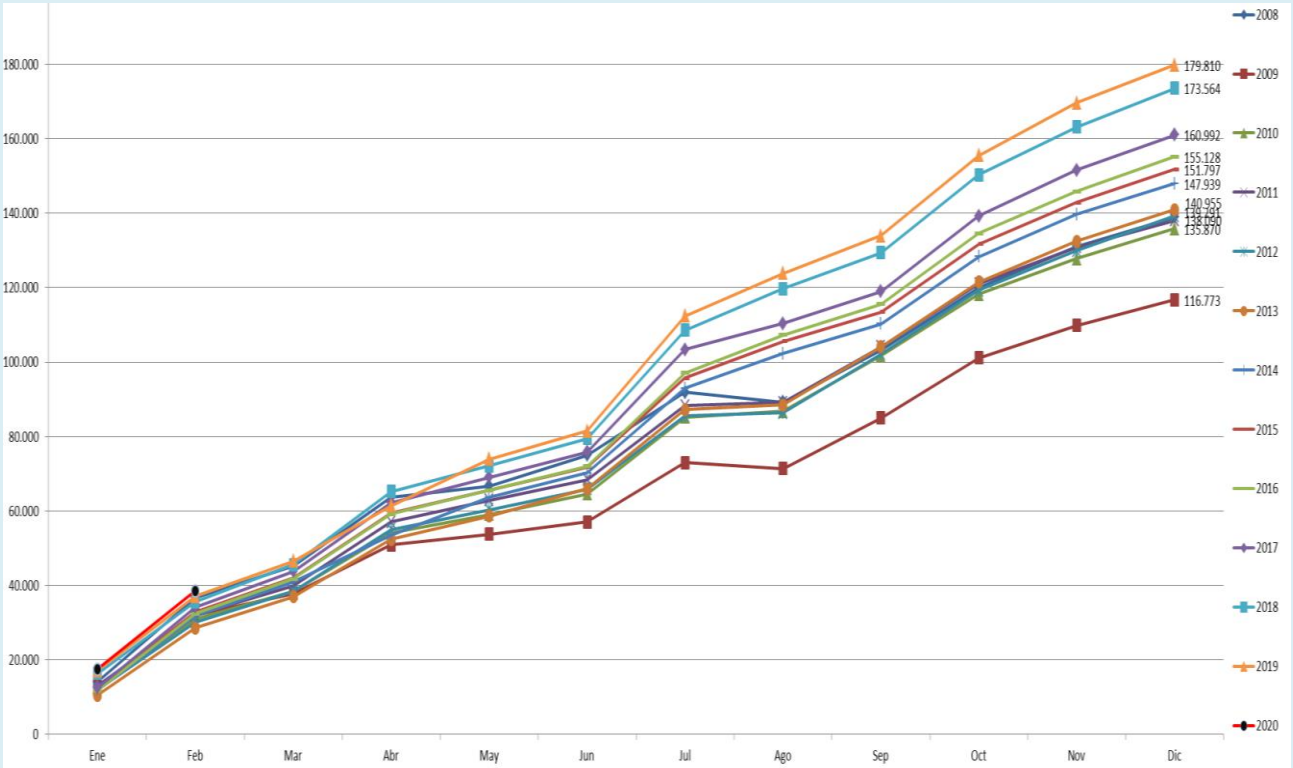

As liñas representan para cada uno dos anos estudados a evolución dos impostos que determinan o Índice de Evolución da participación das entidades locais (posteriormente habería que axustar restando a cesión correspondente ás CCAA para calcular o ITE definitivo). Ata febreiro, o 2020 estaba sendo o mellor ano dos analizados a nivel recadatorio, panorama que previsiblemente cambiará nos vindeiros tres meses.

2- Estimación do ITE anual continuo en base aos resultados mensuais

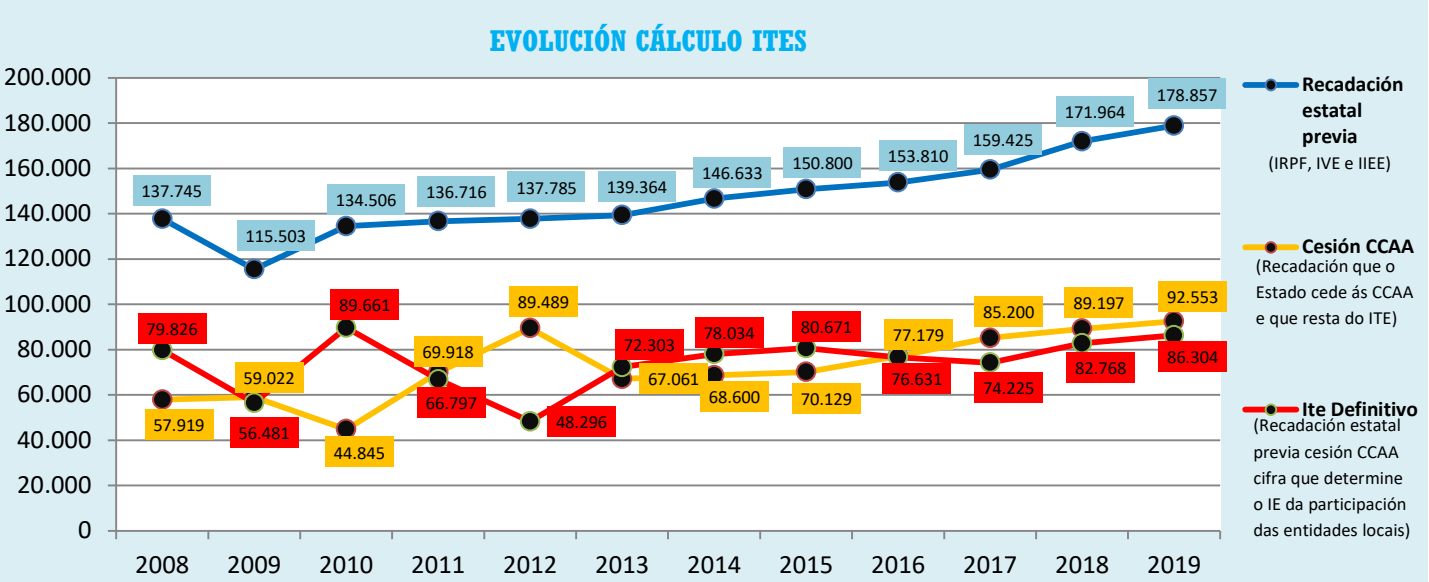

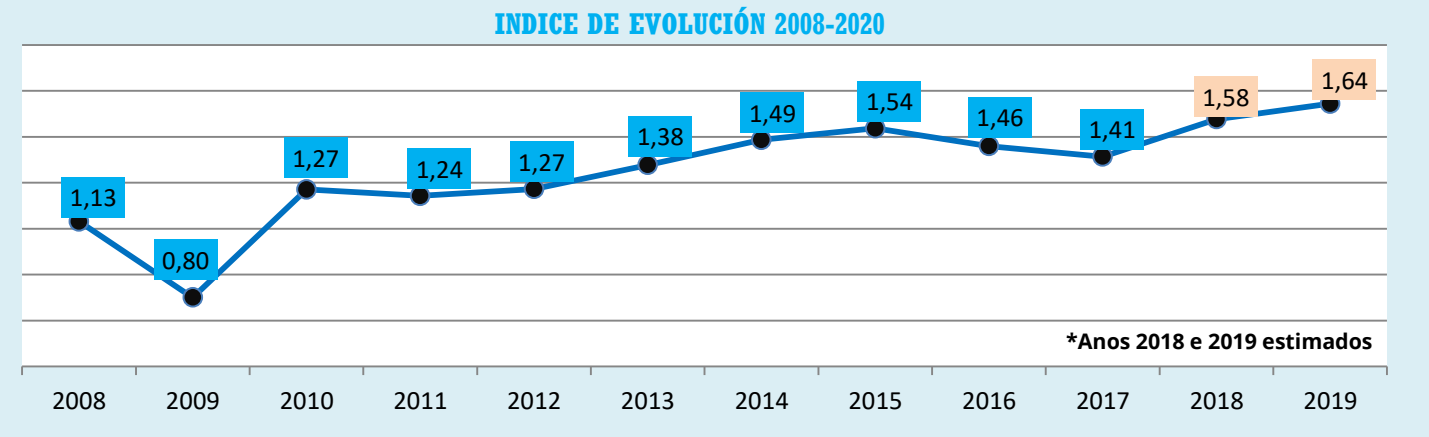

Como podemos observar, a diversidade de situacións acontecidas dende o ano 2008, permítenos dispor en cada momento de diversos modelos nos que reflexarnos tendo como base o ano 2009 (a peor referencia).

3- Determinación da participación total no ano 2020 das entidades locais galegas:

a. Concellos integrados no modelo de cesión (Vigo, A Coruña, Lugo, Ourense, Santiago de Compostela e Pontevedra)
b. Concellos integrados no modelo de variables (Menores de 75.000 habitantes)
c. Deputacións Provinciais

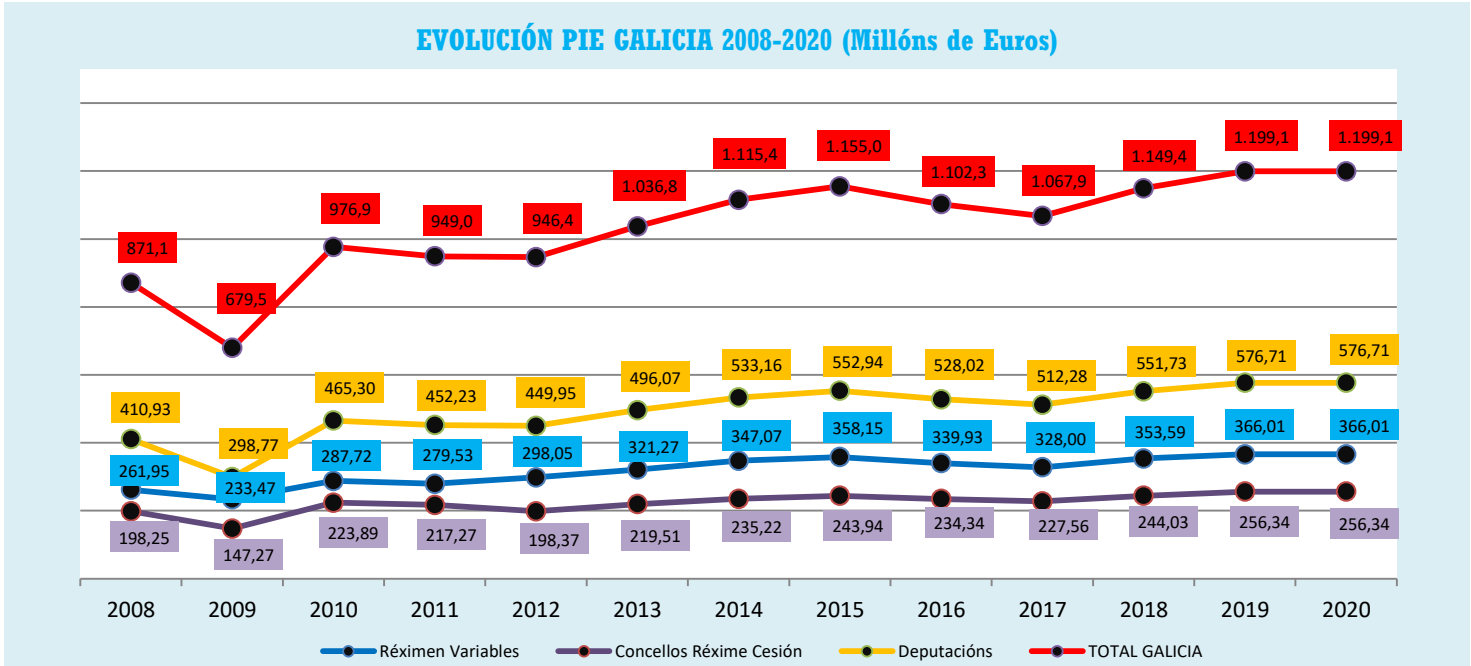

***O período 2008-2017 son participacións definitivas, 2018 e 2019 entregas a conta pendentes de determinación da participación definitiva e 2020 son as entregas a conta prorrogadas que variarán en función da evolución do ITE.**

4- Estimación individualizada por corporacións locais

DEPUTACIÓNS PROVINCIAIS

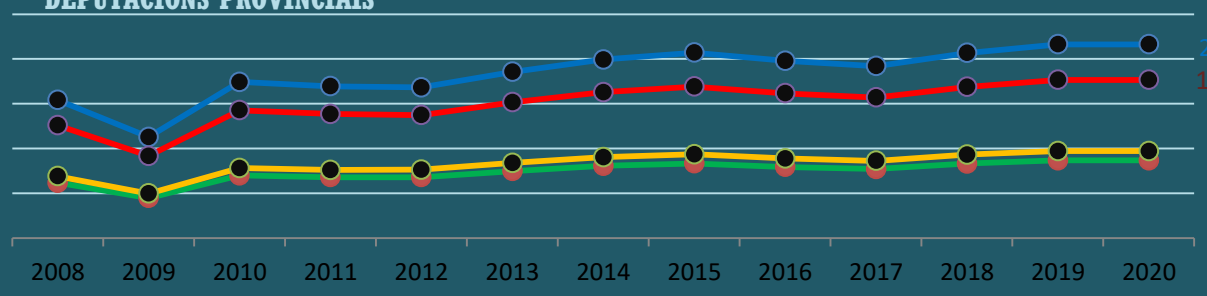

CONCELLOS DE MÁIS DE 75.000 HABITANTES

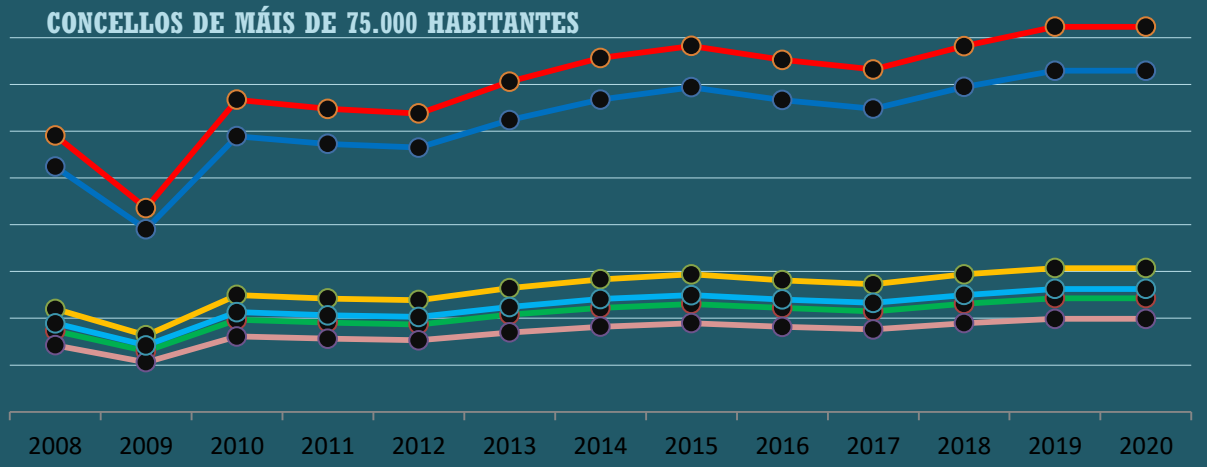

EXEMPLO CONCELLOS ENTRE 20.000-75.000 HABITANTES

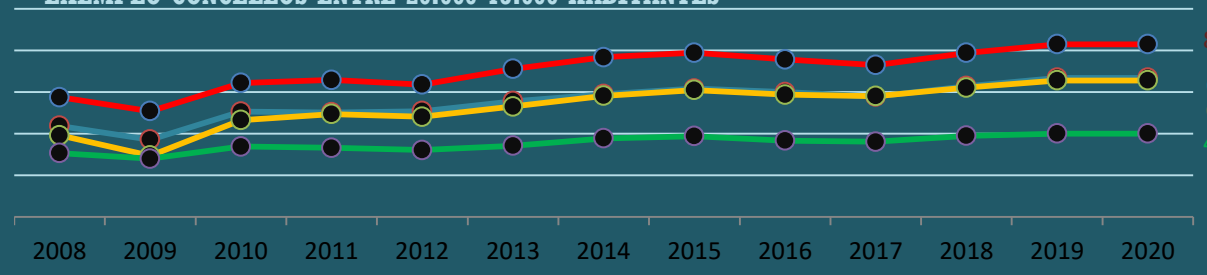

EXEMPLO CONCELLOS ENTRE 5.000-20.000 HABITANTES

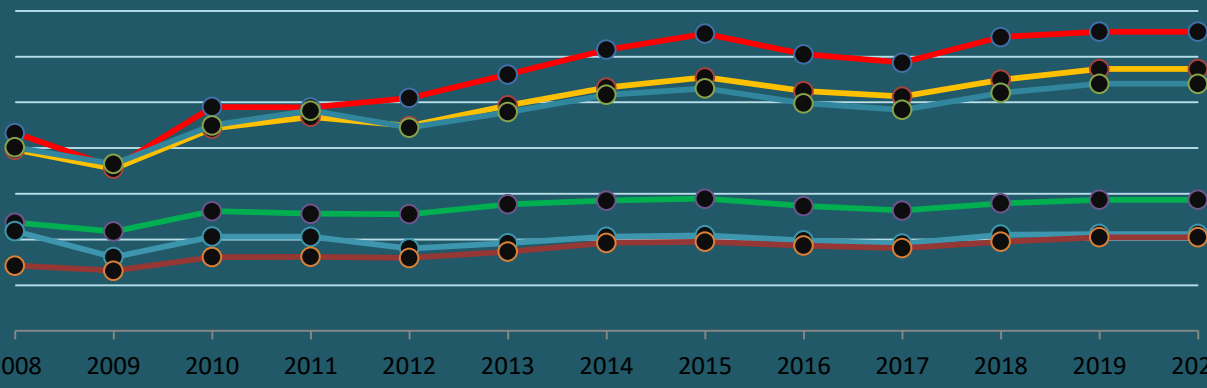
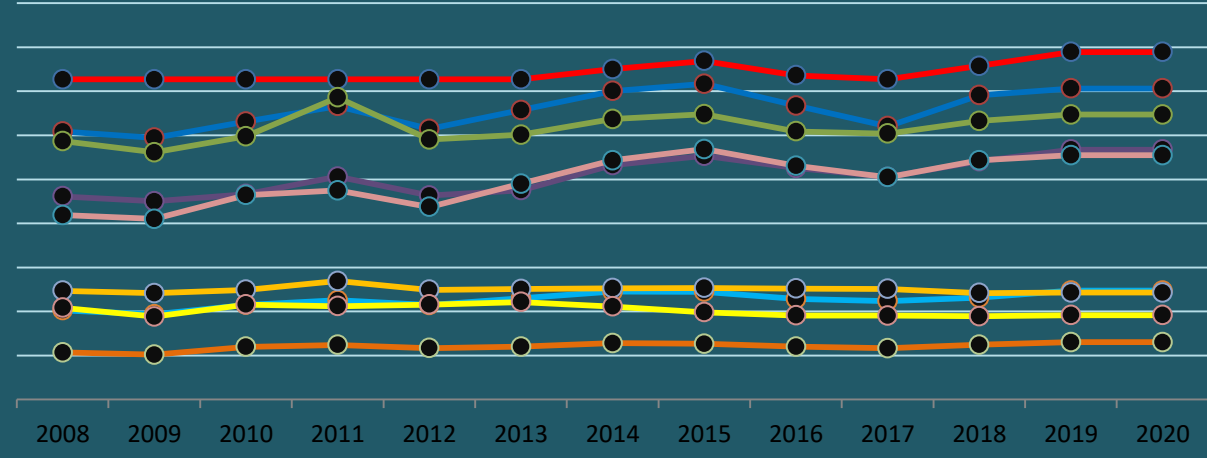
EXEMPLO CONCELLOS MENORES DE 5.000 HABITANTES